

ÓBUDA

Koccints, igyunk! — Kire? — Koccints a régi holt Leányra, akit itt a langyos, régi fürdőn Szellő hullám ölelt s a fénylő, sárga fűtőn Hanyatló Róma bús napfénye haldokolt...
Tóth Árpád: Aquincumi korcsmában

Hunyorgó szeptemberi nap kúszik be a púpos, macskaköves utcákba, rebegő oleánderek feje pislog ki az alacsony kerítéseken, kővér, asszonyos dáliák nevetnek begyesen körbe az udvarokban, a Hármashatárhegy pedig bárátságosan noszogatja a hátának támaszkodó vén Óbudát. Még integet is neki: „No, bátran, csak ünnepelj! Titkolnia korát csak asszonynak szabad! Te légy büszke, hogy sok ezer éves vagy! Múlандó életek, népek temetője, teremője és sok szép titkok tudója...”

Lám, csak ez a kis biztatás kellett s Óbuda kihúzta magát máris, kacint a bártortalan pestire, aki multat, jelent, jövőt akar kutatni, aki barangolása közben eljut a római hódítók kultúrájának nyomát őrző Aquincumba. Míg iskolás gyerekek gyilkot kergetnek a paloták fürdőmedencéinek romjai közt, gondolatban felépülnek a rokkant kőtálok, megtelnek kétezer év előtti katonák asszonyaival, meleg gőzzel, gyanták, olajok illatával, lustán ringó, szépen kendőzött, pompás, semmittevő némberekkel...

Egy hajó kürtje felébreszt. A Bécsi úton színes gépkocsik suhannak, a Gázgyár óriási tartálya elegánsan veri vissza a nap fényét, az óbudai „Goli”-ból kigyózó asszonymentet árad hazafelé; galambok röpökdenek — itt sokat tenyésztenek, van

közöttük ezer forintot érő is; a fuvarosok délebedre mennek a kifőzésekbe, kisvendéglőkbe s az utcák megtelnek disznósült, kovászos uborka, töltött káposzta, rétesek, csuszák illatával.

Óbuda — a múlt városa.

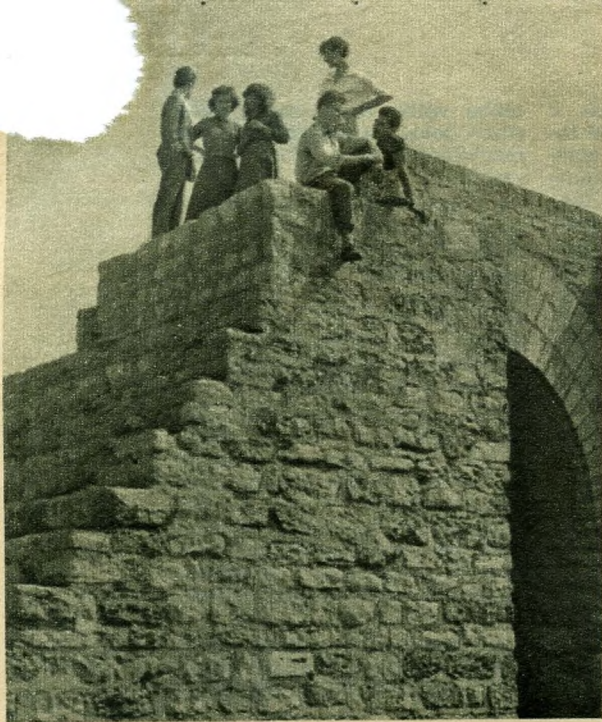
Óbuda — az irodalom, a költészet városa.

Óbuda — mezőgazdasági város. Sárgul a kukoricatenger, szemben az Aquincummal...

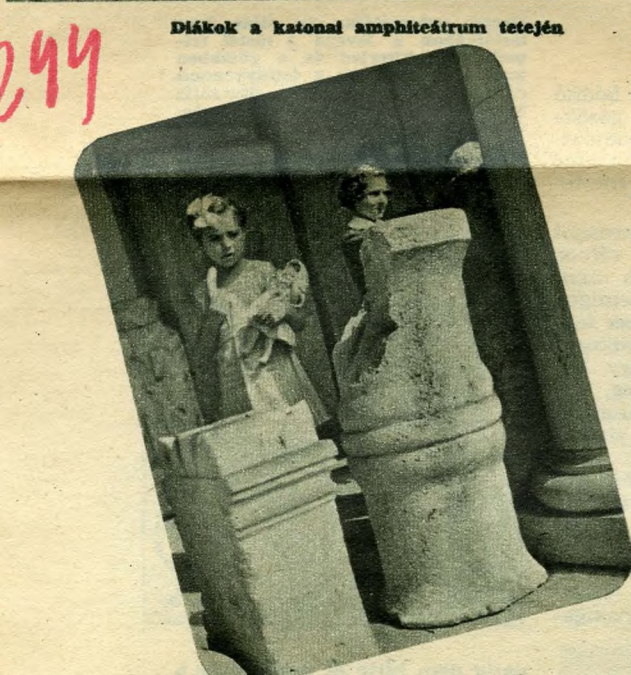
Óbuda — a csónakházak, fürdők, nyaralók városa. A Gugger-hegyen és a Testvér-hegyen százával illegnek-billegnek a kis nyaralóvityillók, kisemberek, munkások pihenői. Egyiken-másikon televíziós antenna van.

Óbuda — a gyárak városa. Több mint ezer kilométerre van ide a tenger és óceánjárók készülnek itt, óbudai hajókovácsok, hegesztők, mérnökök remekei...

Óbuda — mindenki városa. Mindnyájunké. Múltjával, jelenével, jövőjével együtt. Otthon érzi magát az irodalomkedvelő és kutatja ködlovagjának, Krudy Gyulának kiskocsmáit, jó borait, ételienek zamátát, Gelléri Andor Endré vergődő novellahőseit... A történéské is, aki multakból jelent magyaráz, a régészé, aki letűnt korokat idéz fel. A szórákzó, szolid emberek, akik schramlizénet

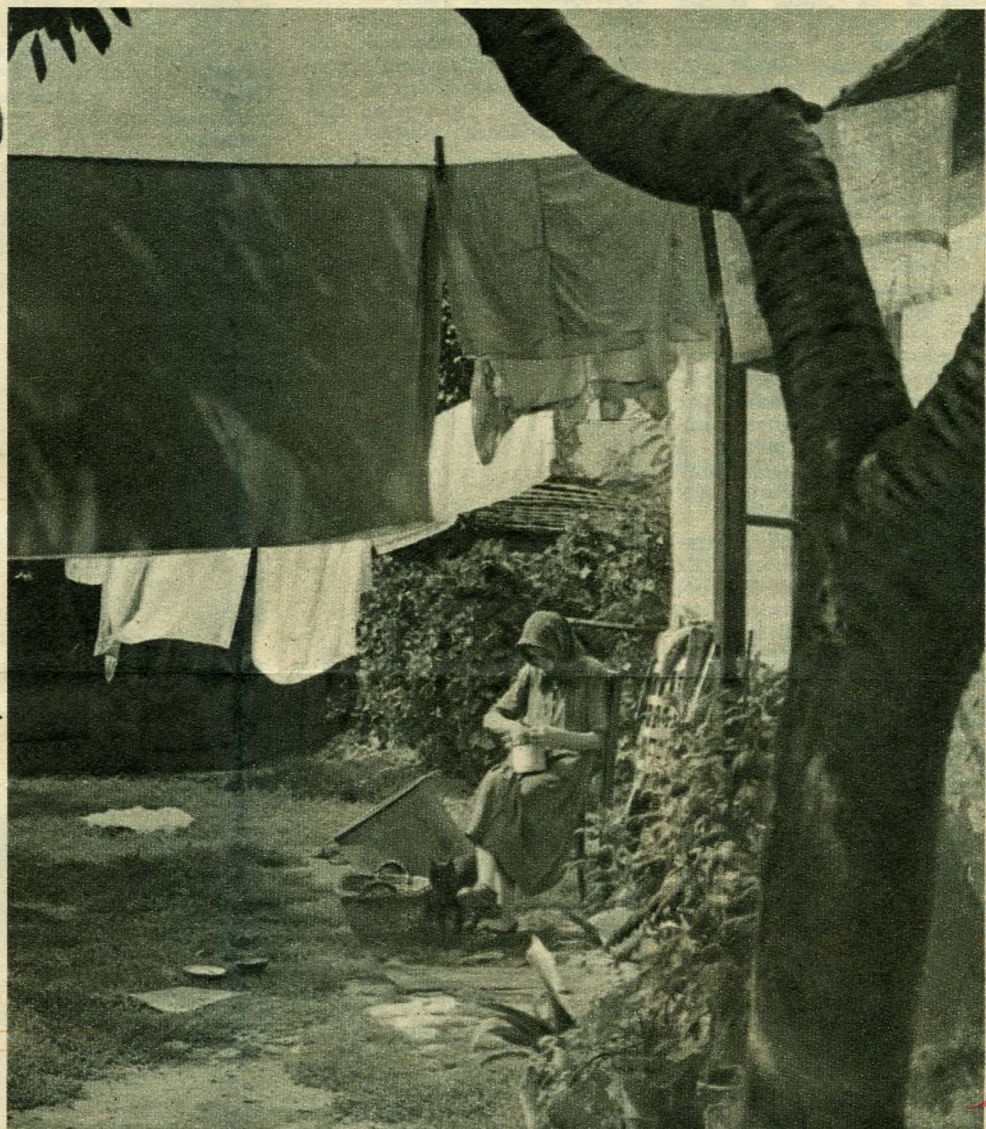
Diákok a katonai amfiteátrum tetején

Kétezer éves? Olyan régi!

Sokan még ma is azért mennek fel a kiscelli kastélyba, hogy meglássák, hol lakott a 18-es évek nagy szenzációjának szereplője, Málnás Elza, akit komornája és annak kedvese meggyilkolt. A múzeum má lett épület gondnoka ilyenkor megjelenik a bokrok között és odaszól a látogatóknak: »Bocsánat, tévednek. Sohasem lakott itt Málnás Elza. Én itt élek 1910 óta... Az akkori újságok anyny! mindent összeírtak...»

Kicsi öregasszony, kicsi öreg ház előtt

1930 SZEP 25

...látunk esténként halászlé mellett a romantikáé, az ifjúságé...

A bécsiek büszkéek arra negyre, amely a város felett van, Grinzingnek hívják, s ha idegennek van hangulatot akarnak látni, oda viszik vacsorára, várost nézni, zenét hallgatni. Óbuda — valamivel több gondossággal — lehetne a magyar Grinzing... Van olyan szép, hangulatos, sokkal jobban főznek, talán csak a borok túl egyformák, homoki fehérek, balatoni rizlingek, asztaliak... Pedig valamikor: ahány vendéglő, annyiféle bor volt itt!

Óbuda tulajdonképpen Budapest nyugati kapuja. A külföldi utas itt találkozik először a fővárossal. Kissé kopott még ez a kapu, fakó, omlatag... Pedig Óbudán érdemes lenne valutára váltani a kincset, amelyet múltja, szépsége, jelenlegi adottságai nyújtanak. Csatornahálózata, gázvezetékei, villanya — ép, kiterjedt; műemlékek szempontjából kevésbé jelentős részein modern városrészt lehetne építeni, a céhrendszer korát idéző néhány utcáját pedig megőrizni, a romantikát kedvelő kései kor számára. Micsoda látvány az idegennek a tatarozott katonai amphi-teátrum! Sajnos, ma felveri a fű, a gladiátorok öltözőit a játszadozó gyerekek félreeső helynek tekintik... Milyen jó lenne, ha csinosan kendőzött házak között kísérhetné vendégeit az idegenvezető a pompás, modern hajógyári munkások bérházaihoz, amelyek alatt a római kultúra látható maradványaiban gyönyörködhetnek. Mert az építkezéseknél erre már gondoltak: az ásások alkalmával talált falakra húzták fel a bérházakat, azok alatt pedig múzeumot rendeztek be.

Óbuda ezekben a napokban ünnepel. A Hazafias Népfrent és a kerületi tanács minden napra gondoskodott valami kedves meglepetésről az óbudaiaknak — és

a pestieknek is. Képzőművészeti kiállítást, ipari kiállítást rendezett, irodalmi sétát Krudy Gyulát ismertetve, schramli-bemutatót, nívós irodalmi estét, műemlék-barangolást, utcabált, művészetet, fiatal tehetségek hangversenyét, kiállítást Óbuda fejlődésének időszerű kérdéseiről. És közben a nyolcvanezer lakosú kerület felfigyelt önmagára. De felfigyeltek rá is...

▲ A legtisztább óbudai udvar a kerek házá, pedig ötvenen laknak benne. 1785-ben építtette Mazzogató Agoston selyemgombolyító

◀ A fürge, vidám Gerarda néni ismeri az egész Szőlőkert utca

Ha lemegyek a József Attila kultúrházhoz, fiatal művészek zenéje árad az ablakon át. Allok kint, csakúgy, mint a többiek, akiknek már odabent nem jutott hely. Beethoven muzsikája sír ki hitet, gyönyörűséget, emberséget... Aztán dalol a vers, Tóth Árpádé:

*Igyunk az idegen, jövődő, messzi lányra,
Ki majd itt dől le nászra és annyi dőre árva
Nép sírján gondatlan, boldog sarjat fogan...*

Szemes Piroska

»Oh, Isabella, du bist mein Ideal...«

Nádor Ilona felvételei

Óriási lakótömbök épülnek az omlatag házak helyére

